

Exploració de la plenitud

MANEL CASTAÑO

El lector que acostumi a subratllar les frases més belles o significatives d'una obra ho tindrà molt difícil en aquest cas. Lluís Muntada ha construït la seva primera novel·la –recordem que és autor de dos reculls de narracions: va debutar el 1982 amb *Espirals*, premi J. M. Casero, i vint anys després va guanyar el Mercè Rodoreda amb *Canvi d'agulles*– amb la prosa precisa, acurada, eufònica a què ens té acostumats. Dir-ne poètica seria inapropiat, ja que no utilitza els recursos formals de la poesia –com feia per exemple J. V. Foix–, però sí que, com en un poema, a la seva obra res no és casual, hi ha una intenció estètica en la construcció de cada frase i una densitat de referències enriquint tot el relat; és una escriptura que es pot alinear amb les de Pere Gimferrer o Antoni Puigverd –sense ànim de portar més lluny la comparació, perquè cadascun té el seu propi

ASSUMPCIÓ CANTALozELLA

L'amor secret del rei en Jaume

Ed. Proa. Barcelona, 2010. 240 pàgines.

L'autora de Santa Coloma de Farners recrea l'època medieval per relatar les conseqüències del pacte de prometatge que van signar Pere el Catòlic i el comte d'Urgell per tal de casar els seus fills. Una jove comtessa va ser enviada a la cort de Valladolid per tal de protegir-la de qualsevol perill abans del casament.

projecte creatiu–, i que se situa en els antípodes de la narrativa d'entreteniment, la de llegir i oblidar, per no dir llençar. Aquesta manera de fer és ariscada i ambiciosa; s'allunya del lloc comú, de la sintaxi anodina i de l'adjectiu previsible, i dóna raó de la vitalitat d'una literatura. No per això *L'elegància del número zero* és una novel·la de difícil accés; al contrari, és planera, de línia clara, sense enfarecs ni enrevessaments de trama en cap moment. Però, per extreure'n tota la riquesa, pot ser necessària una segona lectura.

L'acció comença en un poble català indeterminat, situat arran de la frontera i a 70 km de Girona, a principi dels anys 60. Hi ha un trio de protagonistes: David; Pol, el seu cosí, amb qui conviu i en qui s'emmiralla, i Agnès, veïna, amiga i després amant. David, que és dos anys menor que els altres dos, ens relata en primera persona la seva vida, des de la infantesa fins a ben entrada la maduresa. Una referència explícita a Narcís, que «encarna l'ordre apol·lini», i a Goldmund, «que personifica el risc, tot allò que s'assembla a una primavera perpètua», personatges d'una novel·la de Herman Hesse, ja enuncia el caràcter oposat dels dos cosins, tant que el fet de saber-se, per això mateix, complementaris els converteix en inseparables. Per altra banda, la relació intermitent amb Agnès omple el llibre d'episodis de gran càrrega eròtica; és aquest un amor que evita la plenitud, per no haver d'enfrontar-se a la previsible davallada de la passió –«per posseir algunes persones, cal renunciar a elles»–, i que aspira a mantenir la seva intensitat en múltiples repeses. Es tracta d'una història d'aprenentatge; l'abrupta recerca de les regles del comportament moral dels altres que tothom ha d'emprendre, sense acabar mai d'obtenir-les.

Però hi ha més: aquesta novel·la no parla sols de sentiments, és també un

LLUÍS MUNTADA

L'elegància del número zero

Ed. Proa. Barcelona, 2010.
416 pàgines.

mirall al llarg del camí. En el rerefons de la trama, apareix dibuixat un repàs crític a la història de la nostra època, en ben graduades dosis. El protagonista narrador combina l'ofici de futbolista amb uns notables dots intel·lectuals, que el porten a dirigir una revista de cultura, poc habitual combinació que la novel·la sap fer versemblant. La seva mirada és tan freda i inquisitiva en els afers socials com damunt la pròpia intimitat. Destaquem-ne tres àmbits en què s'esplaià: el futbol com a font de coneixement –Muntada és del parer de Camus, que «reconeixia que tot el que sabia sobre moral ho havia après als camps de futbol»–; els canvis de jaqueta propis de la controlada transició del franquisme a la democràcia, junt amb la moral distreta dels professionals de la política i l'Administració, i els estralls que les recents consignes pedagògiques han causat a l'escola.

En definitiva, hom arriba al final d'aquesta gran i alambinada novel·la amb la recança de veure-la acabada i amb la dubtosa esperança de trobar-ne una continuació.